

3. Chinese airspace move excites producers / Financial Times: 17th November 2010.

4. Крылья красного дракона. Бизнес-авиация Китая пытается встать на крыло / А. Назарова / Jet – М., 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aviaport.ru/digest/2010/07/28/199655.html>

5. China's aviation sector – overview, current trends&opportunities for US Suppliers/Francis Chao//China Civil Aviation Report. – Beijing: 2008. 36 p.

УДК 35.073.537:656.7.08 (043.2)

Недогибченко Н. І., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що авіаційний транспорт є одним із найбільш уразливих об'єктів і може становити значну загрозу для населення; його експлуатація становить джерело підвищеної небезпеки. Тому безпека цивільної авіації має особливо важливе значення, так як порушення правил безпеки в цій сфері здатні призвести до великих людських жертв, руйнувань, екологічної катастрофи, завдати шкоди життєво важливим, стратегічним або особливо небезпечним об'єктам, дезорганізувати їх роботу, викликати паніку серед населення, завдати значних матеріальних збитків як державі, так і особі особисто.

Окремі аспекти питання адміністративно-правового забезпечення безпеки цивільної авіації в Україні висвітлювалися у вітчизняній науковій літературі в працях С. Т. Гончарука, Н. В. Дараганової, Г. Г. Забарного, А. В. Мілашевича, Р. О. Герасимова, В. К. Гіжевського, В. І. Рижого, В. Г. Старкова та ін., що досліджували проблеми адміністративної відповідальності в галузі повітряного транспорту, адміністративно-правового статусу екіпажу повітряного судна, боротьби з актами незаконного втручання у діяльність авіації.

Метою даної статті є розгляд нормативно-правових актів міжнародного та національного значення, які направлені на забезпечення безпеки польотів цивільної авіації в системі національної безпеки України.

Нормативно-правове закріплення поняття «безпека» подано в Конвенції про Міжнародну цивільну авіацію, прийняту в Чикаго у 1944 році. Проблему гарантування безпеки цивільної авіації поділяють на два напрями: перший – це вживання відповідних заходів і встановлення правил щодо забезпечення технічно-надійної експлуатації авіаційної техніки,

другий – це правові питання боротьби з актами незаконного втручання людини в діяльність цивільної авіації, що загрожують її безпеці. Саме в цих двох напрямках з перших років розвитку авіації відбувається становлення міжнародно-правових норм, пов'язаних з гарантуванням безпеки цивільної авіації.

З метою створення безпеки цивільної авіації були прийняті такі міжнародно-правові акти: Конвенція про злочини і деякі інші дії на борті повітряного судна (Токіо, 1963 р.); Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден (Гаага, 1970 р.); Конвенція про боротьбу з незаконними актами проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 1971 р.); Протокол про боротьбу з незаконними актами насилля в аеропортах, що обслуговують міжнародну цивільну авіацію (Монреаль, 1988 р.).

Першим універсальним міжнародно-правовим актом, що містить норми, які стосуються безпеки повітряного судна, є Женевська конвенція 1958 р. про відкрите море.

Поряд з цими міжнародно-правовими актами існують угоди регіонального характеру. Так, 26 травня 1995 р. у межах СНД була підписана Угода про співробітництво із забезпечення захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання. У цій Угоді разом з Україною беруть участь 12 держав. В основному вона дублює положення міжнародних Конвенцій, однак до певних її новацій відносять трактування «авіаційної безпеки» як комплексу заходів, а також людські та матеріальні ресурси, призначені для захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання. Крім того, ст. 3, 4, 5 Угоди передбачають узгодженість дій сторін із запобігання і припинення актів втручання в діяльність цивільної авіації, надання всіх видів допомоги членам екіпажу і пасажиром повітряного судна, забезпечення доступу представників уповноважених (конвенціями) установ. Для підвищення якості узгоджених дій сторін при Міждержавному авіаційному комітеті СНД створена Координаційна рада з авіаційної безпеки.

Щодо національно-правових заходів гарантування безпеки цивільної авіації в Україні, то варто згадати, що у лютому 2003 р. було затверджено Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації.

Приєднавшись у 1992 р. до Чиказької конвенції та ставши повноправним членом Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), Україна взяла на себе зобов'язання щодо створення необхідних умов для безпечного й ефективного виконання польотів відповідно до стандартів та рекомендованої практики.

Створенню організаційно-правових засад щодо гарантування авіаційної безпеки та ефективної діяльності цивільної авіації у Повітряному кодексі

України (із змінами від 04 липня 2013 р.) присвячено розділ XI «Захист цивільної авіації від актів незаконного втручання». У ньому визначено порядок організації забезпечення авіаційної безпеки (ст. 85) та заходи щодо захисту від актів незаконного втручання (ст. 86) [2].

Однією з форм співробітництва держав є спільні зусилля, спрямовані на забезпечення безпеки цивільної авіації. Зміцнення безпеки цивільної авіації передбачає розширення й поглиблення міжнародного співробітництва у різних галузях міжнародних відносин. Для держав та міжнародних організацій рішення цієї проблеми полягає у пошуках ефективних міжнародно-правових засобів боротьби з актами незаконного втручання у діяльність цивільної авіації.

Таким чином, можна зробити висновок, що забезпечення безпеки польотів є пріоритетом діяльності авіаційного транспорту і невід'ємною складовою національної безпеки. Основними джерелами міжнародного повітряного права, які регулюють безпеку цивільної авіації, є міжнародні договори і конвенції, насамперед Чиказька конвенція 1944 р., що заснувала Міжнародну організацію цивільної авіації; Токійська конвенція 1963 р. про злочини і деякі інші акти, що чиняться на борту повітряних суден; Гаазька конвенція 1970 р. про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден; Монреальська конвенція 1971 р. про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації. Основним правовим актом національного законодавства є Повітряний кодекс України, в якому передбачено розділ XI, присвячений захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання (авіаційній безпеці). Ці законодавчі акти міжнародного та національного значення дають змогу стверджувати про гарантування безпеки польотів на різних рівнях, забезпечення заходів, щодо захисту конституційного права людини на безпечні та комфортні авіаційні перевезення.

Література

1. Про Державну програму авіаційної безпеки: Закон України від 20 лютого 2003 р. № 545-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 17. – Ст. 140.
2. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.
3. Міжнародне публічне право: Підручник / За ред. В. М. Репецького. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 437 с.